

Setkání obcí v ORP Valašské Meziříčí

16. 12. 2020

**INFORMACE Z OBLASTI PLÁNOVÁNÍ
SOCIÁLNÍCH SLUŽEB**

Obsah jednání:

- Legislativní východiska plánování
- **Možnosti řešení potřeb občanů**
- **Řešení nepříznivé sociální situace občanů - výkon sociální práce na obcích**
- **Přenosy potřeb z obcí na Zlínský kraj**
- Procesy plánování krajské sítě
- **Role obcí v tomto procesu**
- **Nezbytné kroky v oblasti investičních projektů obcí s využitím sociálních služeb**

Legislativní východiska plánování jednotlivých subjektů dle zákona o sociálních službách a dle zákona o obcích a zákona o krajích

Role obce v systému

Dle zákona č. 108/2006 Sb. (Zákon o sociálních službách)

Obec - § 94 - samospráva

- a) zjišťuje potřeby poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území,
- b) zajišťuje dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování sociálních služeb na svém území,
- c) spolupracuje s dalšími obcemi, kraji a s poskytovateli sociálních služeb při zprostředkování pomoci osobám, popřípadě zprostředkování kontaktu mezi poskytovatelem a osobou,
- d) může zpracovat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s krajem, poskytovateli sociálních služeb na území obce a za účasti osob, kterým jsou poskytovány sociální služby,

Role obce v systému

Úloha obce dle zákona č. 128/2000 Sb. (Zákon o obcích)

§35 odst. 2 – samostatná působnost

Obec v samostatné působnosti pečuje o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů.

Role kraje v systému

Dle zákona č. 108/2006 Sb. (Zákon o sociálních službách)

Kraj - § 95 - samospráva

- a) *zjišťuje potřeby poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území,*
- b) *zajišťuje dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování sociálních služeb na svém území,*
- c) *spolupracuje s obcemi, s dalšími kraji a s poskytovateli sociálních služeb při zprostředkování pomoci osobám...*
- d) *zpracovává střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s obcemi na území kraje, se zástupci poskytovatelů sociálních služeb a se zástupci osob, kterým jsou poskytovány sociální služby...*
- e) *sleduje a vyhodnocuje plnění plánů rozvoje sociálních služeb za účasti zástupců obcí, zástupců poskytovatelů sociálních služeb a zástupců osob....*
- f) *informuje ministerstvo o plnění plánů rozvoje sociálních služeb,*
- g) *zajišťuje dostupnost poskytování sociálních služeb na svém území v souladu se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb,*
- h) *určuje síť sociálních služeb na území kraje; přitom přihlíží k informacím obcí sděleným podle § 94 písm. f).*

Role kraje v systému

Dle vyhlášky 505/2006 – část sedmá

Analytická část tvoří východiska pro strategickou část a obsahuje

a) informace z analýz, zjištění a strategických dokumentů, které zahrnují (zejm.)

- 1. zhodnocení potřeb a nepříznivých sociálních situací občanů kraje ve vztahu k sociálním službám a zajištění těchto potřeb na území kraje, zejména se zaměřením na dosud nepokryté potřeby, nedostatečné kapacity sociálních služeb, nedostupnost jednotlivých druhů sociálních služeb v daném území, a to vždy minimálně na území správního obvodu obce s rozšířenou působností*
- 2. kvalifikovaný odhad počtu osob, kterým jsou sociální služby poskytovány, a odmítnutých zájemců o jednotlivé druhy sociálních služeb, a to vždy minimálně na území správního obvodu obce s rozšířenou působností*
- 4. shrnutí výsledků analýz potřeb v oblasti zajištění sociálních služeb ze střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb obcí, případně správních obvodů obcí s rozšířenou působností, svazků obcí, mikroregionů nebo místních akčních skupin v daném kraji, včetně počtu odmítnutých zájemců o jednotlivé druhy sociálních služeb, a dostupnost jednotlivých druhů sociálních služeb na území kraje*
- 5. shrnutí informací zpracovaných v souvislosti s výkonem sociální práce na úrovni obcí a kraje*

Možnosti řešení potřeb občanů

Potřeby občanů

- ✓ Potřeby občanů mohou být různé. Občané se zpravidla obracejí přímo na obec, kde hledají pomoc. Může se jednat o potřeby zajistit bydlení, o potřeby pomoci jiné osoby, protože něco sám už nezvládám (okoupat se, nakoupit si, potřebuji pomoci s podáním stravy aj, také potřebuji poskytnout doprovod k lékaři, potřeba něco vyřídit na úřadě aj.)
- ✓ Primárním cílem je, aby při zabezpečení potřeby byly nejdříve využívány přirozené zdroje v okolí dané osoby, které potřebují pomoc a podporu. Jedná se o pomoc přímo v rodině, možnost využití podpory širší rodiny, sousedů, dostupných veřejných služeb, které této osobě pomůže někdo zprostředkovat. Často se najdou zdroje možné pomoci přímo v obci – pomoc s nákupy u starších osob ze strany obyvatel či zaměstnanců obce – např. paní, která dohlédne na osobu, která má problém se zaplacením nájmu, sousedka, která dohlédne nato, že dítě odejde ráno včas do školy, protože maminka je dlouhodobě nemocná... aj.

Potřeby občanů

- ✓ Další možností, které mohou těmto osobám pomoci, jsou rady a podpora v rámci základního sociálního poradenství, případně poradenství v oblasti možných sociálních dávek či státní sociální podpory a hledání dalších možných zdrojů pomoci.
- ✓ Toto už jsou schopni poskytnout pouze odborní pracovníci, tedy sociální pracovníci. Sociální pracovníci v sociálních službách, ale hlavně sociální pracovníci na obcích II. a III. typu. **Je proto žádoucí, aby pracovníci obcí, kontaktovali sociální pracovníky na obcích II. a III. typu (Jedná se o POÚ a ORP) a avizovali jim, že ve své obci mají osobu, která se dostala do nepříznivé sociální situace a potřebuje pomoci.**
- ✓ Těmto obcím v rámci svých správních obvodů zákon o pomoci v hmotné nouzi a zákon o sociálních službách svěřuje kompetence v rámci přeneseného výkonu státní správy. Jedná se o výkon sociální práce s jednotlivými cílovými skupinami.

Řešení nepříznivé sociální situace občanů - výkon sociální práce na obcích

Výkon sociální práce – Obce II. (POÚ)a III. Typu (ORP)

(jedná se o přenesený výkon státní správy)

- ✓ Sociální pracovníci jsou osoby, které mají odborné vzdělání na to, aby dobře zmapovali nepříznivou sociální situaci dané osoby – zmapovali jeho zdroje přirozené podpory, zmapovali jeho potřeby a našli společně s ním takovou podporu, která bude pro klienta co nejméně omezující v jeho běžném prostředí a fungování.
- ✓ V případě, že zjistí potřeby, které nelze těmto osobám zajistit v přirozeném prostředí a komunitě, je nutné hledat dostupnou vhodnou sociální službu.
- ✓ Sociální služby jsou nástroj pomoci, které pomáhají řešit situace osob, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci (za kterou lze považovat např. oslabení nebo ztrátu schopností z důvodu věku, zdravotního stavu, nebo z důvodu krizové situace aj.).

Sociální služby – nástroj pomoci

- ✓ Také tento nástroj (sociální služby) k řešení této situace by měly být používány až tehdy, kdy jsou přirozené zdroje v prostředí tohoto jedince vyčerpány, případně pokud tam nejsou, tak je nutné je „nahradit“.
- ✓ Pokud služba není dostupná, je nutné tyto údaje sumarizovat a následně s těmito informacemi pracovat na území v procesu koordinace sociálních služeb a výkonu sociální práce. Informace je nutné předat v rámci procesu tzv. komunitního plánování – jako podněty k zajištění nepokrytých potřeb a potřebných kapacit sociálních služeb na daném území.

Výkon sociální práce – Obce II. (POÚ) a III. Typu (ORP) (jedná se o přenesený výkon státní správy)

Na obcích III. typu (ORP) a obcích II. typu (POÚ) je v souladu s § 93a ZSS a § 7, 63 a 65 zákona č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi vykonávána sociální práce.

Sociální pracovníci mají znalost místních podmínek, potřeb občanů i možností jejich uspokojování, jsou v přímém kontaktu jak s osobami vyžadujícími pomoc, tak i s poskytovateli této pomoci.

Koordinace poskytování sociálních služeb a realizací činností sociální práce = ORP

(jedná se o přenesený výkon státní správy – ze zákona o sociálních službách)

Obce III. typu (§ 92 písm. d) = ORP

V rámci výkonu sociální práce zajišťují koordinaci poskytování sociálních služeb a realizaci činností sociální práce vedoucí k řešení nepříznivé sociální situace a k sociálnímu začleňování osob.

Koordinace poskytování sociálních služeb a realizací činností sociální práce = Krajský úřad

(jedná se o přenesený výkon státní správy – ze zákona o sociálních službách)

Krajský úřad (§ 93 písm. d) = ORP

Na území svého správního obvodu koordinuje poskytování sociálních služeb a realizuje a koordinuje činnosti sociální práce vedoucí k řešení nepříznivé sociální situace a k sociálnímu začleňování osob.

Přenosy potřeb z obcí na Zlínský kraj

Přenos potřeb z obcí

- ✓ Jednotlivé ORP komunitně plánují a zpracovávají Komunitní plány, kde mimo jiné řeší i oblast sociálních služeb. Zde analyzují situaci potřeb na daném území, plánují či deklarují potřebný rozvoj sociálních služeb. **Komunitní plány jsou nezbytným zdrojem informací o sociálních službách na daném území.**
- ✓ **V současné době přenos potřeb probíhá prostřednictvím pracovních skupin za SO ORP.**
- ✓ Pracovní skupiny SO ORP jsou zastoupeny těmito členy:
 - Pracovníky sociálního odboru daného ORP (vedoucí sociálního odboru, pracovník, který má v gesci komunitní plánování na obci)
 - Členy samosprávy za vybrané obce (zpravidla starosta nebo místostarosta ORP, který má v gesci sociální oblast, případně zástupce samosprávy obce II. typu)
 - Zástupci poskytovatelů za jednotlivé cílové skupiny

Role pracovních skupin SO ORP v procesu plánování:

Role pracovních skupin SO ORP:

- ✓ Vysílají nepokryté potřeby pro jednotlivé cílové skupiny za všechny své obce, které mají ve správním obvodu
- ✓ Informují o vývoji sociálních služeb na daném území ve vztahu k jednotlivým cílovým skupinám
- ✓ Vysílají potřebné kapacity sociálních služeb na daném území
- ✓ Jsou zapojeny do procesu formulace návrhu výzvy ke sběru rozvojových záměrů od poskytovatelů na daný rok
- ✓ Jsou zapojeny do procesu hodnocení RZ (je jim předkládám výstup z hodnocení RZ a variantní podklad k podpoře RZ ze strany správce sítě)

Procesy plánování krajské sítě

Procesy plánování krajské sítě – Akční plán 2022

PROCESNÍ CESTY:

- **Sběr potřeb za jednotlivá území SO ORP** – role pracovních skupin za SO ORP, sběr nepokrytých potřeb za území obcí ve SO ORP a sběr potřebných kapacit sítě na daném území.
- **Setkání PS za jednotlivá SO ORP** – probíhá setkání pro všechna ORP. Pracovní skupiny zastupují 2 osoby z členů z pracovní skupiny – zástupci z ORP. Cílem pracovní skupiny bylo definování Výzvy pro podávání Rozvojových záměrů pro rok 2022. Jde Jednalo se o zaměření na dané priority či potřeby, vůči konkrétních územím.
- **Znění výzvy bylo předkládáno předloženo Týmu pro dohodu.**

Tým pro dohodu – politická platforma Zlínského kraje, která je složena z radní pro sociální oblast, zástupců kraje, dále z politiků, kteří v jednotlivých ORP řeší sociální oblast a dále doplněna zástupci – vedoucí sociálních odborů ORP.

Rozvojové záměry

Podání rozvojového záměru je způsob/forma, prostřednictvím které poskytovatel informuje Zlínský kraj jako správce sítě a zástupce obcí o tom, že:

- Chce být v základní síti ZK na daný rok – podání žádosti o opětovný vstup
- Chce reagovat na novou potřebu, která se na území vyskytla a kterou nemůže zabezpečit – např. zřízením nové služby,
- Chce reagovat na zvyšující se poptávku po jeho službě ze strany zájemců – tím, že chce rozšířit poskytování služby, např. navýšit pracovníky, kapacitu služby, rozšířit území. Aj.
- Chce případně utlumit či změnit druh poskytované služby, kterou má v Základní síti, protože se potřeby v území změnily.

Součástí procesu podávání i hodnocení rozvojových záměrů je i vyjádření obce s rozšířenou působností (ORP). ORP se vyjadřuje:

- k rozvojovým záměrům, které míří do jejich správního obvodu.
- k souladu daného záměru s komunitním plánem, který daná obec za správní obvod zpracovává a která má reflektovat zmapované potřeby občanů na jejich území. (vyjádření je Ano, Ne, Jiné a případný komentář)

Rozvojové záměry

Podávání RZ ze strany poskytovatelů probíhá každoročně.

Nyní proběhlo od 19. 11. 2020 do 3. 12. 2020.

V současné době probíhá proces, kdy se k podaným RZ vyjadřují obce s rozšířenou působností, a to k souladu s komunitním plánem (ukončeno 15.12.2020)

RZ, které nasedly na Výzvu, budou plně hodnoceny a budou následně předloženy na jednání PS.

PS vyberou doporučí, které RZ budou v roce 2022 podpořeny a tyto budou předloženy Týmu pro Dohodu.

Zajištění finanční podpory

U vybraných RZ určených k podpoře budou následně zahájena jednání o zajištění podílu územně samosprávných celků. Tzn. budou osloveny obce, na jejíž území, je rozvoj plánován k vyjádření o tom, zda budou podporovat rozvoj dané služby na svém území a budou se finančně podílet na jejím provozu - rozvoji. Je nutné doložit ustanovením z orgánů obce (kompetentní osoby), že dojde pro daný rok k navýšení finančních prostředků nad rámec stávajících prostředků, a to s ohledem na navýšení kapacity sociálních služeb.

- **Pro jednání o zajištění podílu ÚSC** bude stanoveno časové období ze strany KÚZK.
- Poskytovatel sociální služby spolu se zástupcem ORP svolá jednání včetně obcí, které si zvolil v RZ pro rozvoj.
- KÚZK bude zajišťovat metodickou podporu a jednání se bude účastnit. Konkrétní zapojení KÚZK bude dle dohody s ORP před jednáním.
- Podpora od obcí by měla být deklarována a textace podpory bude předána poskytovatelem.

Proces vytvoření Základní sítě

Základní síť se tvoří na základě:

- Podaných rozvojových záměrů poskytovatelů sociálních služeb na opětovný vstup do Základní sítě
- Souběžně i na základě procesu hodnocení sociálních služeb, které probíhá ze strany Zlínského kraje. Všechny služby zařazené do základní sítě (i dočasné sítě) jsou každoročně hodnoceny na ukazatelích a parametrech. Toto hodnocení probíhá odborem sociálních věcí. U služeb, které neprojdou tímto základním hodnocením, probíhá hodnocení obhajoba specifík. Do obhajoby specifík jsou již zapojeny dané obce ORP a probíhá jednání s poskytovatelem. Dané službě mohou být uloženy podmínky pro setrvání v základní síti, případně může být ze sítě vyřazen.

Návrh výsledku hodnocení jednání je předkládán Týmu pro dohodu.

- Případně z nových podpořených rozvojových záměrů na daný kalendářní rok. Počet nových RZ je vázán a limitován finančními prostředky a absorpční kapacitou sítě sociálních služeb.

Role obcí v tomto procesu

Role obcí

1. Jsou nositeli potřeb na daném území, které nemají občané zabezpečené a které je nutné řešit (všechny obce)
2. Jsou těmi, které tyto potřeby přenáší do svých strategických dokumentů na svém území. (všechny obce)
3. Jsou zapojeni do sběru potřeb na území Zlínského kraje, a jsou zapojeni do definování výzvy, která může cílit na oblasti potřeb či sociální témata , na který se zaměří možný rozvoj základní sítě na daný rok (zejména zástupci obcí III. typu, případně obcí II. typu)
4. Jsou těmi, se kterými je dosahováno konsensu při rozvoji základní sítě a dále diskuze při podpoře tohoto rozvoje finančními prostředky (všechny obce).
5. Jsou těmi, kterou jsou zapojeni do procesu hodnocení sociálních služeb (obce III. typu).

Nezbytné kroky v oblasti investičních projektů obcí s využitím sociálních služeb

Nezbytné kroky v oblasti investičních projektů obcí s využitím sociálních služeb

Obec se může v rámci samosprávy rozhodnout, že získá finanční prostředky z investičních fondů a zpracuje si projekt např. na stavbu a vybudování např. domova pro seniory pro své občany.

V tomto případě je nutné, aby obec zahájila jednání o svém úmyslu stavět ještě před zpracováním „projektu“, a to přímo se Zlínským krajem, který je správcem sítě. Dále je nutné zahájit komunikaci s obcí s rozšířenou působností, kde obec spadá. Blíže je tento postup popsán ve strategickém dokumentu Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji 2020 – 2022 (viz příloha prezentace – „Soulad se Střednědobým plánem 2020 – 2022.“

Nezbytné kroky v oblasti investičních projektů obcí s využitím sociálních služeb

Obec se může v rámci samosprávy rozhodnout, že postaví komunitní centrum, v rámci něhož budou občanům nabídnuty ambulantní sociální služby. Na provoz těchto služeb se domluví s místním poskytovatelem sociální služby.

Součástí žádosti o finanční prostředky je doložení „Souhlasného stanovisko subjektu, který vydal Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb kraje. V těchto případech se na nás obce obracejí. Často však není ještě zcela zřejmé, zda a jak bude služba v daném místě zabezpečována.

Jedná se o formulář daný Výzvou a je vydáván POUZE na soulad a kapacitu služeb v Základní síti.

Teprve až v době, kdy obce získají příslib či vyjádření o přiznání dotace, začnou řešit samotný provoz sociální služby, neboť potřebují pro získání doložit aktuální Pověření k poskytování sociální služby.

Nezbytné kroky v oblasti investičních projektů obcí s využitím sociálních služeb

Zde je nutné zmínit a respektovat následující procesy:

- Poskytovatel služby, který se rozhodne v obci službu poskytovat, musí ze zákona splnit registrační podmínky a získat oprávnění k poskytování sociální služby na tomto místě. Jedná se o správní řízení, které probíhá na krajském úřadě a musí být naplněn účel sociální služby, dále musí být splněny podmínky personálního zabezpečení a materiálně technické, které stanovuje zákon o sociálních službách.
- Dále musí být doložena Zlínskému kraji finanční rozvaha služby ze strany poskytovatele služby a také zajištění finančních prostředků na provoz, aby mohla být tato kapacita služby zařazena do Dočasné sítě Zlínského kraje a službě tak vydáno Pověření k poskytování služeb obecného hospodářského zájmu.
- O zařazení služby do Dočasné sítě je nutné požádat s dostatečným předstihem, neboť tato kompetence je svěřena orgánům kraje – tedy Radě a Zastupitelstvu Zlínského kraje, které zasedá 5x ročně. Bez zařazení služby do Dočasné sítě, není možné pověření k poskytování služby obecného hospodářského zájmu vydat.

Doporučení zástupcům obcí:

Své záměry na investiční i neinvestiční akce týkající se zabezpečení potřeb občanů v oblasti sociálních služeb předem komunikovat se Zlínským krajem a dále s obcemi s rozšířenou působností, do jejíž obvodu obec spadá.

Začít s komunikací již při zpracování samotného projektu.

A to i pokud je zpracováním pověřena externí agentura nebo je výzva řešena přes MAS – zde nastává nejdelší prodleva v komunikaci.

Cílem je, aby se záměry obcí propojily s plánováním sociálních služeb a také nasedly na neuspokojené potřeby. Samozřejmě vše tak, aby byly splněny legislativní podmínky pro registraci a naplnění účelu služeb.

Jedině poté bude síť sociálních služeb efektivní a účelná.

Děkujeme za pozornost.

Mgr. Šárka Vrbková

oddělení plánování a rozvoje sociálních služeb

Krajského úřadu Zlínského kraje

tel. 577 043 309

sarka.vrbkova@kr-zlinsky.cz